

ועדת המשמעת מזהירה!
נבחן המעביר חומר עזר לדעהו
או רמז מילולי ייענש בחומרה

מס' קורס: 99-679-06
סמסטר א', תשס"ח

אוניברסיטת בר-אילן
הפקולטה למשפטים
תואר שני ללא משפטים

מועד א'

מבחן בקורס: "משפט הסחר הבינלאומי"

המרצה: פרפ' אריה רייך

הודאות:

1. יש לכתוב את התשובות בכתב יד ברור, בלי דילוג שורות, על צד אחד בלבד של הדף;
2. יש להשיב על כל השאלות;
3. אין הגבלה על שימוש בחומר עזר (מלבד המחברת של היושב לצדך...);
4. זמן הבחינה: שלוש שעות.
5. אין לעבור שבעה עמודים (לכל המבחן)!! - הבודק לא יקרא מעבר לכך!

שאלה מס' 1: (50%) (הערה: העובדות הן פרי הדמיון בלבד)

אור הוא יזם צעיר המייצג יצרן גרמני גדול של גנרטורים חשמליים בשם Electrolight GmbH. הוא מנסה כבר תקופה ארוכה למכור את המוצרים של החברה הזו בישראל, ובחברת החשמל דווקא גילו בהם התעניינות ראשונית, וזאת בזכות האיכות הגבוהה ומחירים התחרותי. ואולם, בכל המכרזים של החברה נאמר תמיד במפרט שעל הגנרטורים להיות כאלה העובדים על מזוט מס' 5 (סוג של חומר בעירה המופק מנפט), ואילו הגנרטורים של היצרן הגרמני עובדים על מזוט מס' 6 (אותו חומר בעירה, אך מזוקק קצת פחות). בבירור עם החברה על פשר ההתעקשות על סוג זה דווקא נמסר לאור כי הדבר נובע משיקולי מיסוי. מתברר שלגנרטורים מן הסוג העובד על מזוט מס' 5 יש הטבת מס בצורה של פחת מואץ למשך 7 שנים (כלומר, מותר לחברה לנכות את עלות הרכישה כהוצאה מוכרת על-פני 7 שנים), ואילו לסוגים האחרים (כולל גנרטור העובד על מזוט מס' 6), יש תקופת פחת רגילה של 20 שנה. מסיבה זו מעדיפה חברת החשמל לרכוש את הסוג הראשון. מבדיקה נוספת שערך אור התברר לו כי חברת אלקו הישראלית היא היצרנית היחידה בעולם המייצרת גנרטורים העובדים על מזוט מס' 5 והשמועות אומרות שלחברה זו היתה יד ורגל באימוץ הטבת המס הנ"ל באמצעות תקנות פחת מיוחדות מטעם שר האוצר (הגם שלא ניתן להוכיח זאת). משרד האוצר מכחיש בתוקף את השמועות הללו וטוען כי הסיבה למתן ההטבה היא שמזוט מס' 5, בהיותו יותר מזוקק, מזהם פחות את האויר ולכן הממשלה מעוניינת לעודד את השימוש בו. ואולם, מבדיקה שערך אור עם מומחה בתחום נאמר לו שההבדל בהמות הזיהום של שני הסוגים של המזוט הוא זניח. לדבריו, מחקרים מדעיים הראו שההבדל הקל לעניין זה לטובת מזוט מס' 5 מתקזז מול השפעות מזהמות אחרות שיש לסוג זה של חומר בעירה. יצוין, כי מלבד ההבדל בסוג הדלק שעליו הם פועלים, אין כל הבדל אחר מהותי בין שני סוגי הגנרטורים, לא מבחינת ההרכב, אופן הפעולה, ההספק או כל היבט משמעותי אחר, וגם סיווג המכס שלהם זהה. בחו"ל הגנרטורים האלה של חברת אלקו מתחרים מול הגנרטורים של היצרנים האחרים באותם מכרזים.

אור שמע שלמדת קורס בדיני סחר בינלאומי ולכן פונה אליך ומבקש לקבל יעוץ בשאלות הבאות:

- א. האם תקנת המס הנ"ל של ישראל חוקית על-פי הסכמי הסחר הבינ"ל הנוגעים בדבר? עליך לדון בשאלה אם היא מפירה הוראות כלשהן מהסכמי הסחר הנ"ל, ואם כן, האם עומדות לישראל טענות הגנה כלשהן?
- ב. אם יתברר שישראל אמנם מפירה הסכמי סחר רלוונטיים, מהן דרכי הפעולה שאור יכול לנקוט בהן?

שאלה מס' 2 (30%)

מבט על המנגנונים ליישוב סכסוכים הקיימים באמנות הסחר הבינלאומיות יראה שאֵלֶּה הפכו להיות הרבה יותר משוכללים ומחייבים ממה שהיו בעבר. בעוד שלפני שלושים-חמישים שנה, לחלק מההסכמים בכלל לא היה מנגנון של בוררות מחייבת לצורך הכרעה במחלוקת בין המדינות, וכל שניתן היה לעשות זה לנסות להידבר בצינורות הדיפלומטיים, או לחילופין להזדקק ל"עזרה עצמית" באמצעות סנקציות כלכליות, הרי שהיום לרוב ההסכמים יש מנגנונים של התדיינות שאמצעותם ניתן להביא סכסוך להכרעה משפטית או בייקטיבית ומחייבת.

עליך להסביר ולהמחיש באמצעות דוגמאות של כמה אמנות סחר בינ"ל את הטענה המובעת לעיל. כמו כן עליך להסביר מהם הגורמים השונים שהביאו לשינוי המתואר.

שאלה מס' 3 (20%):

יש להסביר בקצרה (עד 8 שורות) ארבעה מתוך חמשת המושגים הבאים:

1. מבחן השינוי המהותי ("substantial transformation")
2. שיטת משפט דואליסטית
3. הסכם הגנת השקעות בילטרלי (Bilateral Investment Treaty)
4. שטר מטען ימי (Bill of Lading)
5. הסטת סחר ("trade diversion")

בהצלחה!